

моделі" для здійснення людиною того, чи іншого вчинку. Він стверджує, що якщо індивід бачить приклади "злих" дій, йому легше робити теж саме, і, навпаки, якщо він бачить приклади героїчної поведінки, то легше стає героєм і сам. Поведінка індивіда залежить від впливів існуючих "соціальних моделей", але, в той же час, вона є і джерелом створення таких "соціальних моделей" поведінки для інших. Ф.Зімбардо приводить за приклад експеримент проведений Стенлі Мілгремом, в якому звичайні люди мали зіграти роль вчителів, при цьому, якщо учні (яких грали актори) давали не правильні відповіді, "вчителі" мали нажимати на кнопки, які включали струм, що бив учнів. У експериментах, в яких "вчителі" бачили, що перед ними декілька людей відмовилися уражати струмом "учнів" вони значно частіше також відмовлялися це робити. "Соціальні моделі" дуже важливі для прийняття морального рішення індивідом.

Вчинки є результатами вибору певного типу дії за конкретних обставин, фундаментом для якого служать підтримувани людиною принципи і норми, вони є способом самовизначення та самореалізації людини. Завдяки конкретним вчинкам соціум та сама людина розуміє ким вона є, це засіб самопізнання. В той же час, вчинки є і способом формування особистості, від того, як чинить індивід в конкретній ситуації залежить не тільки те, яким він є сьогодні, але і те яким він буде завтра. Коли індивід робить вибір у бік правильного, чи неправильного вчинку, він має враховувати не лише свої власні бажання, але і пам'ятати про те, що він обирає людину як таку.

Використана література:

1. *Аристотель. Етика* / Аристотель; пер. Н. В. Брагинской, Т. А. Миллер; вст. Ст. Ф. Х. Кесседи; Прим. Н. В. Брагинской, В. В. Бибахина. – Москва: ООО "Издательство АСТ", 2004. – 492, [4] с.
2. *Гегель Г. В. Ф. Философия права*: [Пер. с нем.] / Георг Вильгельм Фридрих Гегель; [Авт. вступ. ст., с. 3-43, и примеч. В. С. Нерсисянц]; АН СССР, Ин-т философии. – М.: Мысль, 1990. – 524, [2] с., [1] л. портр. 22 см.
3. *Сартр Ж.-П. За закрытыми дверями: Пьеса в одном акте* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kyvaev.narod.ru/prov/Lintr/Sarttr.htm> - Назва з екрану.
4. *Сартр Ж.-П. Экзистенциализм – это гуманизм* Ж.-П. кн.: Сумерки богов. М.: "Политиздат", 1989. – С. 319-344. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://psylib.org.ua/books/sarttr01/> - Назва з екрану.
5. *Хеллер А. Два столпа современной этики // Вопросы философии.* – 2004. – № 3. – С. 28-36.

Аннотация

В статье рассматривается поступок как способ самоопределения личности. Поступки исследуются как результат выбора человека, они выявляют, что для него важно и правильно. Поднимается проблема когнитивного значения поступков, поскольку через них общество и сам человек понимают, кто он такой. В то же время, в статье акцентируется внимание на том, что через поступки личность и формируется: от того, как сегодня действует человек, зависит то, кем он будет завтра. Поднимается вопрос о том, что поступки конкретного человека влияют на формирование образа человека вообще и создают определенную "социальную модель".

Annotation

The article considers with an act as a way to self-determination. Actions are investigated as a result of the person choice, they reveal what is important and properly to the personality. The problem of the cognitive value of actions is considering, because through the actions, society and individual himself understand who he is. At the same time, the article focuses on the fact that the actions personality is formed and from that how people act today, depends who they will be tomorrow. The question that individual actions affect on the forming of human image in general and create a "social model" is investigated.

УДК 378.091.12:005.92

Шульга Т. Ю.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ НПУ ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Чільне місце у процесі здобуття вищої освіти займають питання щодо практичної підготовки студентів у педагогічному вузі. Практика забезпечує послідовність і безперервність формування умінь і навичок та професійне становлення майбутніх педагогів. Відповідно ВНЗ має забезпечити організаційно-педагогічні умови для професійно-особистісного розвитку майбутнього вчителя, вираженого в його здатності до постійного збагачення своєї духовної і професійної культури. Саме у відповідь на такі сучасні вимоги до вищої педагогічної освіти у нашому університеті Рішенням Вченої ради університету від 29.06.2011 р. "з метою модернізації практичної складової навчального процесу як невід'ємної ланки освітньо-професійної програми підготовки високоосвіченого фахівця" [5] з 2011–2012 н.р. впроваджено безвідривну навчальну культурологічну практику для студентів 1-2 курсів ОКР "бакалавр" всіх напрямів підготовки. Такий підхід до практичної підготовки студентів є досить нетрадиційним та інноваційним. Він поєднує, з одного боку, вплив на формування особистості випускника вищої школи, а з іншого, – враховує фахову специфіку підготовки та посилює педагогічну складову освіти.

Необхідність введення культурологічної практики актуалізована рядом загальнодержавних напрямів

реформування вищої освіти, що висвітлені у законах, постановах, роз'ясненнях, міжнародних документах державних органів управління.

Проведений аналіз основних діючих нормативно-правових документів у сфері освіти на дозволив виділити декілька загальних напрямів (обґрунтувань, принципів, завдань), що стали організаційним підґрунтям культурологічної практики.

У діючому Законі "Про вищу освіту" [1] зазначено, що зміст вищої освіти – це не тільки сукупність професійних компетенцій, а й "система світоглядних і громадських якостей, що має бути сформована в процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку суспільства, ... культури та мистецтва" (р. I, ст. 1). Далі підкреслюється, що "навчально-виховний процес має забезпечити студента орієнтуватися у гуманітарній та соціальній сфері" (р. VII, ст. 41) та "забезпечити інтелектуальний, моральний, духовний, естетичний і фізичний розвиток особи, що сприяє формуванню знаючої, вмілої та вихованої особистості" (р. VII, ст. 41).

Навчальна культурологічна практика сприяє розвитку творчого потенціалу та підвищенню рівня загальної культури студентів через ознайомлення з мистецько-культурними заходами, пам'ятками, музеями, театрами столиці, формує світогляд майбутнього вчителя, наповнює його професійну діяльність знаннями національної та світової культури [2].

У Листі МОН України "Про практичну підготовку студентів" зазначено, що "особлива ситуація склалася в педагогічній освіті: у переважній більшості нині діючих навчальних планів співвідношення між теоретичними заняттями і практикою становить 85-15 відсотків, що не може сформувати готовність випускника до педагогічної діяльності". Пропонується: "переглянути навчальні плани з метою відновлення та подальшого підвищення статусу практичної підготовки; забезпечити розроблення та впровадження у навчальний процес наскрізних та безперервних програм практик, нові системи практичної підготовки студентів" [7]. Введення культурологічної практики в НПУ імені М.П.Драгоманова забезпечує оновлення названої системи. Як відомо, педагогічна діяльність включає у себе процес виховання особистості протягом всього періоду навчання: від дошкільного закладу до закінчення вузу. Тому важливим у підготовці майбутнього педагога є збагачення його культурно-духовного досвіду для того, щоб у подальшому передавати цей досвід своїм вихованцям. Деталізацію цього положення бачимо в Указі Президента України "Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні": необхідно "поліпшити роботу з формування у учнівської та студентської молоді моральних цінностей, соціальної активності та громадянської відповідальності..." [6].

На Всесвітній конференції з вищої освіти (Париж, 2009 р.) було наголошено про необхідність "створення глобальних знань". У п. 2 комюніке конференції зазначено: "Стоячи перед складністю теперішніх і майбутніх глобальних викликів, вища освіта має соціальну відповідальність для покращення нашого розуміння багатогранних проблем, які включають соціальний, економічний, науковий і культурний виміри і нашу здатність відповідати їм" і далі у п. 21: "Критерії якості мають відображати загальні цілі вищої освіти, зокрема виховання у студентів критичного і незалежного мислення та здатності до навчання впродовж життя. Вони повинні заохочувати інновації і різноманітність" [8]. У свою чергу вищий навчальний заклад з метою виконання поставлених завдань має постійно урізноманітнювати форми організації навчання. Проходження культурологічної практики передбачає знайомство: з музеями Києва (оглядові екскурсії, тематичні лекції, відвідування художніх виставок), з історико-архітектурними пам'ятками Києва (екскурсії, вивчення історії створення та побутування архітектурних пам'яток), з театральним життям столиці (відвідування театральних вистав з їх подальшим обговоренням, участь у київських мистецьких фестивалях), з творчістю видатних діячів культури (творчі зустрічі, вечори, круглі-столи, майстер-класи).

У "Положенні про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України" чітко визначено мету практики – "оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності (п. 1.1.) [3]. У процесі проходження культурологічної практики студент набуває вмінь самостійно вивчати, аналізувати, оцінювати мистецько-культурні та історичні процеси, розвиває навички творчого підходу не тільки в оволодінні культурно-мистецької спадщиною, а й у вирішенні професійно-особистісних завдань, вчиться використовувати набутий досвід у практичній педагогічній діяльності.

Про необхідність модернізації навчального процесу стверджується у Державній національній Програмі "Освіта" ("Україна XXI століття"). Зокрема завдання реформування освіти передбачають:

- органічне поєднання у змісті освіти його загальноосвітньої та фахової складових відповідно до освітніх рівнів та особливостей регіонів України;

- орієнтація на інтегральні курси, пошук нових підходів до структурування знань як засобу цілісного розуміння та пізнання світу;

- оптимальне поєднання гуманітарної і природничо-математичної складових освіти, теоретичних і практичних компонентів, класичної спадщини та сучасних досягнень наукової думки, органічний зв'язок з національною історією, культурою, традиціями.

Особливої уваги заслуговують принципи реалізації Програми:

– *“гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи;*

– *гуманітаризація освіти, що покликана формувати цілісну картину світу, духовність, культуру особистості і планетарне мислення;*

– *національна спрямованість освіти, що полягає у невіддільності освіти від національного ґрунту, її органічному поєднанні з національною історією і народними традиціями, збереженні та збагаченні культури українського народу, визнанні освіти важливим інструментом національного розвитку і гармонізації національних відносин;*

– *нероздільність навчання і виховання, що полягає в їх органічному поєднанні, підпорядкуванні змісту навчання і виховання формуванню цілісної та всебічно розвиненої особистості.*

Таким чином, головна мета національного виховання, що визначена Програмою, – набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнародних взаємин, формування у молоді незалежно від національної належності особистісних рис громадян Української держави, розвиненої духовності, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури – корелює з завданнями культурологічної практики [4].

Використана література:

1. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>
2. Навчальна програма “Культурологічна практика” для студентів ОКР “бакалавр” всіх спеціальностей / укладачі : Т. І. Андрущенко, В. Д. Бондаренко, А. Є. Дорога, Н. О. Савранська. – Затверджено на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова 29 червня 2011 р., пр. № 10. – К., 2011.
3. Наказ Міністерства освіти і науки “Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України” № 93 від 08.04.1993 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 р. № 896 “Про державну національну програму “Освіта” (“Україна ХХІ століття”)”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>
5. Наказ ректора Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова від 30 червня 2011 р. № 391 “Про впровадження навчальної культурологічної практики студентів”.
6. Указ Президента України “Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні” № 926 від 30.09.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/926/2010>
7. Лист МОН України № 1/9-93 від 07.02.09 року “Про практичну підготовку студентів” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/2728/
8. Комюніке, Міжнародний документ від 08.07.2009 р. “Всесвітня конференція з вищої освіти – 2009: “Нова динаміка вищої освіти і науки для соціальної зміни і розвитку” ЮНЕСКО, Париж, 5-8 липня 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/952_011

Аннотація

В статті проаналізована нормативно-правова база учебної культурологічної практики для студентів ОКР “бакалавр” Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Сопоставлены общегосударственные направления в образовании с их реализацией в процессе проведения культурологической практики.

Annotation

The article deals with the legal framework of educational culturological practices for bachelor’s degree students of National Pedagogical Dragomanov University. The author compares state education trends with their implementation in the culturological practice process.

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

УДК 37(091)(477):81-028.31

Будняк Т. Г.

ВИХОВНЕ ЗНАЧЕННЯ СКАРБІВ РІДНОГО СЛОВА У КУРСІ ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

Проблеми створення національної школи, пристосування її до потреб українського суспільства, його завдань, життя і обставин сьогодні актуальна, як ніколи. Для збереження і розвитку української держави